

Iniciativa empresarial per al
desenvolupament de la responsabilitat
social a Catalunya

Resultats de l'enquesta a les pimes participants en programes d'RSE

Desembre 2014

Consell General de Cambres
de Catalunya

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Empresa
i Ocupació**

Resultats de l'enquesta a les pimes participants en programes d'RSE

Fa uns anys es van portar a terme a Catalunya algunes iniciatives molt rellevants, ambicioses i pioneres de foment de la Responsabilitat Social de les Empreses. Ens referim a programes com **RSE.Pime**, **tRanSparÈncia**, **RSE.Coop**, **Gestió Sostenible Rural**, i altres.

Sovint l'avaluació dels programes es limita als resultats immediats sense atendre l'impacte en el llarg termini. Fer un esforç per analitzar aquest impacte hauria de ser una bona pràctica rellevant, ja que permet saber si el programa va merèixer la pena i sobretot si val la pena seguir invertint en programes equivalents. Aquestes avaluacions són especialment necessàries per a organismes públics, agents empresarials, organitzacions no lucratives, que intenten desenvolupar nous valors socials, millorar els impactes econòmics i socials a llarg termini. De fet, són reptes que van vinculats a la seva pròpia missió i, per tant, esdevé una responsabilitat social poder rendir comptes de l'impacte i mostrar capacitat d'aprenentatge.

Considerem també una responsabilitat **avaluar l'impacte a llarg termini d'aquests programes**, per a conèixer l'efecte que van tenir i poder així millorar els que es puguin fer en el futur. Aquesta consideració pren encara més sentit precisament amb motiu de l'entrada en funcionament de la iniciativa empresarial **Respon.cat** per al desenvolupament de la Responsabilitat Social a Catalunya, des de la qual es llançarà algun programa per a enfortir l'RSE de les pimes, en la línia dels altres anteriors. De fet, Respon.cat ha nascut sota els auspicis del Consell de Cambres de Comerç de Catalunya, que anteriorment havia promogut els programes RSE.Pime i tRanSparÈncia.

És per això que hem volgut contactar amb totes les empreses que van participar a RSE.Pime, tRanSparÈncia, i també altres programes liderats des d'altres institucions, com RSE.Coop i Gestió Sostenible Rural, per fer una petita enquesta sobre com han evolucionat en la gestió de l'RSE, si han anat a més o a menys i les causes.

Aquesta acció s'ha concertat amb el Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya, que per mitjà de la seva Direcció General d'Economia Social i Cooperativa i Treball Autònom, desenvolupa el foment de l'RSE a Catalunya. D'aquesta manera, i gràcies a la voluntat col·laborativa de totes les parts, govern i agents econòmics podrem tenir una imatge més real de la situació actual, dels impactes dels programes i les inversions fetes, i podrem dissenyar millors instruments.

Per a facilitar el màxim de respostes, s'ha dissenyat un qüestionari molt breu, amb sols tres preguntes, amb l'objectiu de conèixer quin és el progrés que han fet en la gestió de la Responsabilitat Social després de la implicació en el corresponent programa.

Els resultats els podrem utilitzar perquè que el Consell de Cambres i el Departament d'Empresa i Ocupació disposin de dades actualitzades, i per tal que des de la iniciativa Respon.cat puguem reconèixer bones pràctiques i preveure accions futures adequades a les necessitats.

INFORME DE RESULTATS

L'enquesta es va fer a final de juliol, tot i que algunes empreses van anar responent fins al més de novembre de 2014 a partir d'alguna acció de recordatori per a millorar la mostra.

A banda de les dades d'identificació es demanaven sols aquestes tres preguntes, amb la intenció de facilitar la resposta i tenir una mostra més àmplia sobre l'estat de situació.

Pregunta 1: heu progressat en la gestió de l'RSE?

Pregunta 2:

En cas que NO s'hagi avançat, quines són les causes?

En cas que SÍ que s'hagi avançat, quines són les causes?

Pregunta 3: En quines àrees teniu bones pràctiques?

Les respostes eren tancades, segons es veurà en els quadres a continuació, alhora que també s'oferia la possibilitat d'adjuntar aquells documents complementaris rellevants.

Han respost un total de 102 empreses, que representen una tercera part de les consultades, però havent-se superat el 50 % en el cas del programa tRanSparÈncia i havent-se assolit les 3/4 parts per al programa RSE.Pime.

Percentatge respostes	RSE Pime	tRanSparÈncia	GRS	RSE Coop	Suma
Nombre d'empreses que han respost	22	34	42	4	102
Participants o enviades	29	62	164	38	293
Percentatge	76 %	55 %	26 %	11 %	35 %

S'ha aconseguit l'objectiu d'obtenir una resposta molt significativa, que havíem pretès superior al 50% per als dos programes liderats pel Consell de Cambres de Comerç, atès que els seus resultats són els que més rellevants podien ser de cara a poder valorar noves iniciatives des de Respon.cat en el sentit de donar continuïtat en aquells programes.

L'índex de resposta més alt és el que correspon a les empreses participants en els programes **RSE.Pime** i **tRanSparÈncia**, fet que pot obeir a la circumstància que van ser dos programes importants i que van suposar una dedicació per part de les empreses d'un any o més. En el cas d'RSE.Pime, les empreses van pagar una quota, mentre que en el cas de tRanSparÈncia era l'empresa que les havia convidat qui pagava, fet que sempre implica un compromís més gran. També cal fer notar que són els dos programes organitzats pel Consell de Cambres, que és qui ha fet l'enquesta.

En els casos de Gestió Rural Sostenible i RSE.Coop, es va optar per incloure-les per tal d'ampliar l'àmbit de l'enquesta, i es va demanar a les dues organitzacions que van liderar els projectes que enviessin un correu convidant a prendre-hi part. Aquest fet pot haver influït en la diferència, a banda que el programa de les cooperatives és el que queda més lluny en el temps.

Finalment, es va fer una ronda de trucades a empreses dels dos primers programes, pel motiu indicat, fet que va corregir el nivell de resposta de les empreses de tRanSparÈncia, passant d'un 19 % a un 55 %, i d'RSE.Pime, passant del 41 % al 76 %.

En el cas de **Gestió Rural Sostenible**, les respostes són les més abundants tot i que sols arriben a 1/4 part del seu univers, un 42 % sobre les 164 que van ser consultades.

Malgrat que hem incorporat les respostes de les empreses del programa RSE.Coop, no en farem una anàlisi segmentada ja que no representen un percentatge prou significatiu per al seu univers, en ser solament d'un 11%.

PREGUNTA 1: HEU PROGRESSAT EN LA GESTIÓ DE L'RSE?

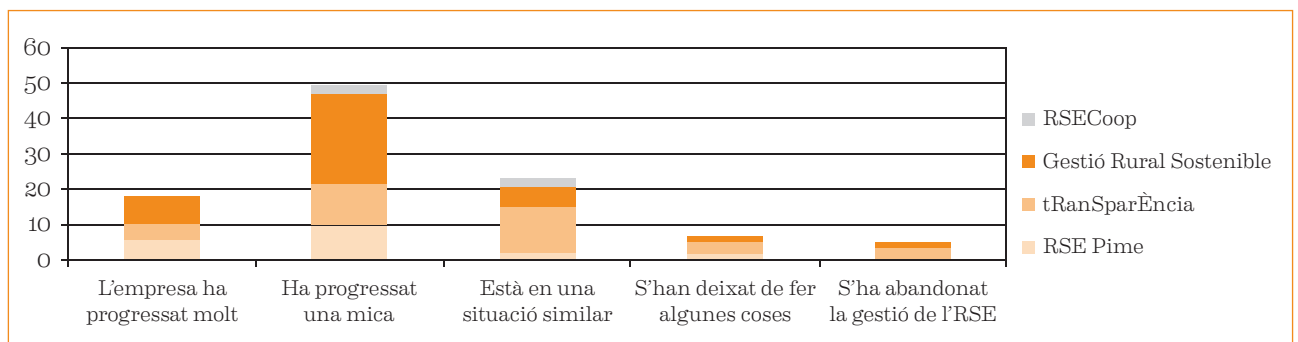
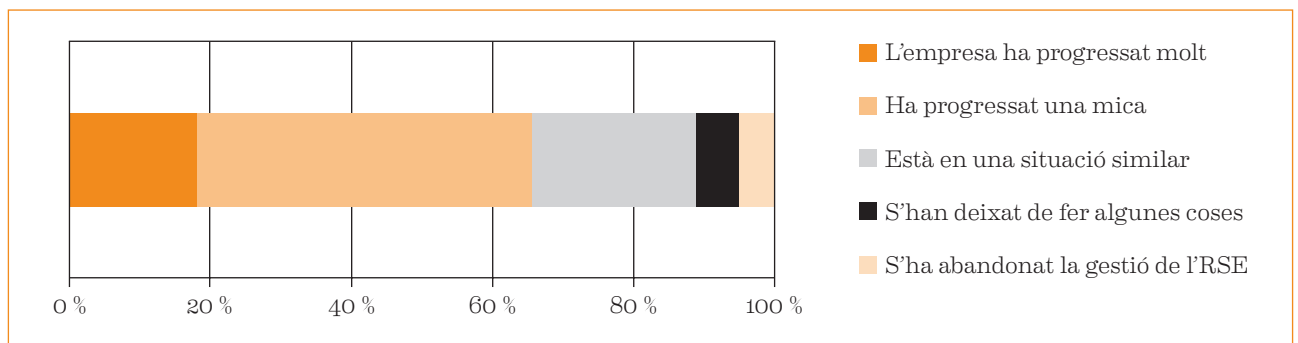
Gairebé la meitat de les empreses (48 %) afirmen que han progressat una mica, mentre que un 17,6 % han progressat molt i un 22,5 % està en una situació similar. Finalment un 6,9 % han retrocedit i un 4,9 % afirma haver abandonat. Arrodonint:

- La meitat han progressant una mica
- Una de cada sis han progressat molt
- Una de cada quatre està en una situació similar
- Una de cada 15 ha deixat de fer algunes coses
- Una de cada 20 ha abandonat la gestió de l'RSE

PREGUNTA 1	Nombre de respostes					% sobre programa i total empreses				
	RSE Pime	tRan	GRS	RSE Coop	Total	RSE Pime	tRan	GRS	RSE Coop	Total
L'empresa ha progressat molt	6	4	8	0	18	27,3 %	11,8 %	19,0 %	0,0 %	17,6 %
Ha progressat una mica	10	12	25	2	47	45,5 %	35,3 %	59,5 %	50,0 %	48,0 %
Està en una situació similar	4	11	6	2	23	18,2 %	32,4 %	14,3 %	50,0 %	22,5 %
S'han deixat de fer algunes coses	2	3	2	0	6	9,1 %	8,8 %	4,8 %	0,0 %	6,9 %
S'ha abandonat la gestió de l'RSE	0	4	1	0	5	0,0 %	11,8 %	2,4 %	0,0 %	4,9 %
Nombre empreses que han respost	22	34	42	4	99	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

I agrupant obtenim aquesta interpretació altament positiva:

- Dues de cada 3 (65,6 %) han progressat, ja sigui una mica o molt.
- Un 88,2 % segueixen gestionant l'RSE amb igual intensitat o més.
- Un 95,1 % de les pimes que han participat en programes segueixen gestionant l'RSE, cadascuna amb diferents graus d'intensitat.

Comparant per programes, s'observa que les que manifesten en major percentatge haver progressat són les de Gestió Sostenible Rural i RSE.Pime, però és a RSE.Pime on són més les que afirmen haver progressat molt, mentre que a GSR són moltes les que han avançat una mica. Les de tRanSparÈncia són les que més manifesten estar en una situació similar.

- **Gestió Sostenible Rural:** és on les dades són més positives ja que un 78,6 % afirma haver progressat, ja sigui una mica (59,5 %) o molt (19,0 %). Un 14,3 % està en una situació similar.
- **RSE.Pime:** les dades són molt positives ja que un 72,7 % afirma haver progressat, però és un alt 27,3 % el que manifesta que molt, i un 45,5 % una mica. Un 18,2 % està en una situació similar.
- **tRanSparÈncia:** un 47,4 % afirma haver progressat, ja sigui una mica (35,3 %) o molt (11,8%). Un 32,4 % està en una situació similar. Aquest és el programa on es manifesta un índex d'abandonament més alt, de l'11,8 %, mentre que un 8,8 % han disminuït accions.

Dues empreses de les 30 participants a RSE.Pime han estat adquirides per empreses grans, de manera que s'ha perdut el lligam amb el coneixement obtingut de la participació en el programa, però en canvi –almenys en una d'elles– ha tingut continuïtat en els nous projectes empresarials portats a terme pels antics administradors d'aquestes pimes.

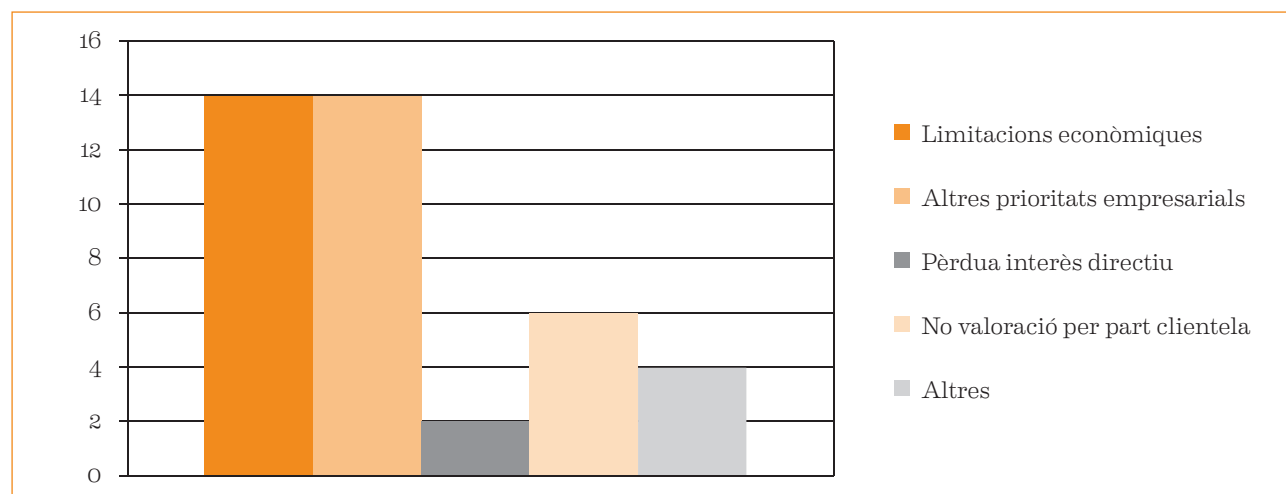
PREGUNTA 2: QUINES SÓN LES CAUSES?

La pregunta sobre les causes era diferent per als que havien manifestat que progressaven o no a la pregunta 1.

En cas que NO s'hi hagi avançat, quines són les causes?

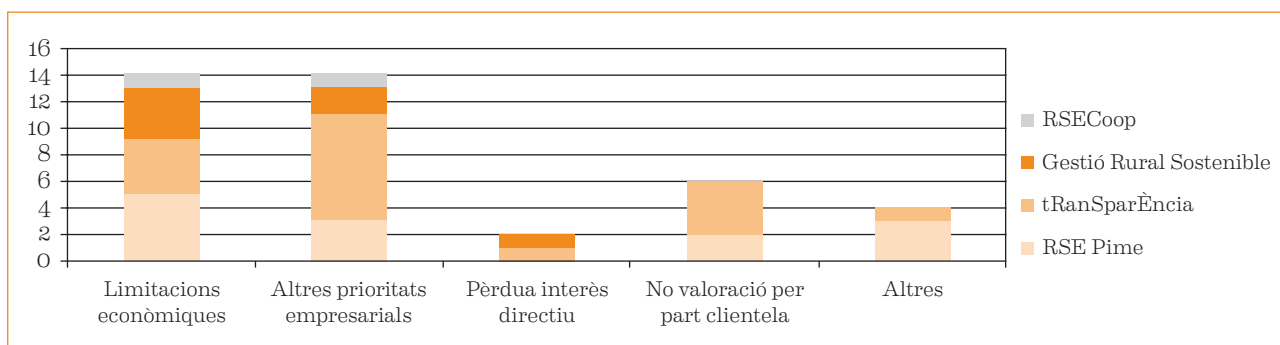
PREGUNTA 2 En cas que NO s'hi hagi avançat, quines són les causes?	Nombre de respostes					% sobre programa i total empreses				
	RSE Pime	tRan	GRS	RSE Coop	Total	RSE Pime	tRan	GRS	RSE Coop	Total
Limitacions econòmiques	5	4	4	1	14	22,7 %	11,8 %	9,5 %	25,0 %	13,7 %
Altres prioritats empresarials	3	8	2	1	13	13,6 %	23,5 %	4,8 %	25,0 %	13,7 %
Pèrdua interès directiu	0	1	1	0	2	0,0 %	2,9 %	2,4 %	0,0 %	2,0 %
No valoració per part clientela	2	4	0	0	6	9,1 %	11,8 %	0,0 %	0,0 %	5,9 %
Altres	3	1	0	0	4	13,6 %	2,9 %	0,0 %	0,0 %	3,9 %
Nombre empreses que han respost	7	14	6	2	29					

Les raons més adduïdes són les limitacions econòmiques (13,7 %) i la interferència d'altres prioritats empresarials (13,7 %). A força distància apareixen altres causes, com la manca de valoració per part de la clientela (5,9 %), la pèrdua de l'interès directiu (2,0 %) i altres (3,9 %).

Atenent les diferències per programa, les limitacions econòmiques han afectat de manera important les empreses de l'RSE.Pime i GRS i molt poc les de tRanSparÈncia, ja que entre les que no han avançat en la gestió de l'RSE un 50 % aporten aquesta causa per a aquells dos programes, mentre que solament un 17 % de les de tRanSparÈncia. Contràriament, en el cas de les de tRanSparÈncia el factor més determinant ha estat el canvi de prioritats empresarials.

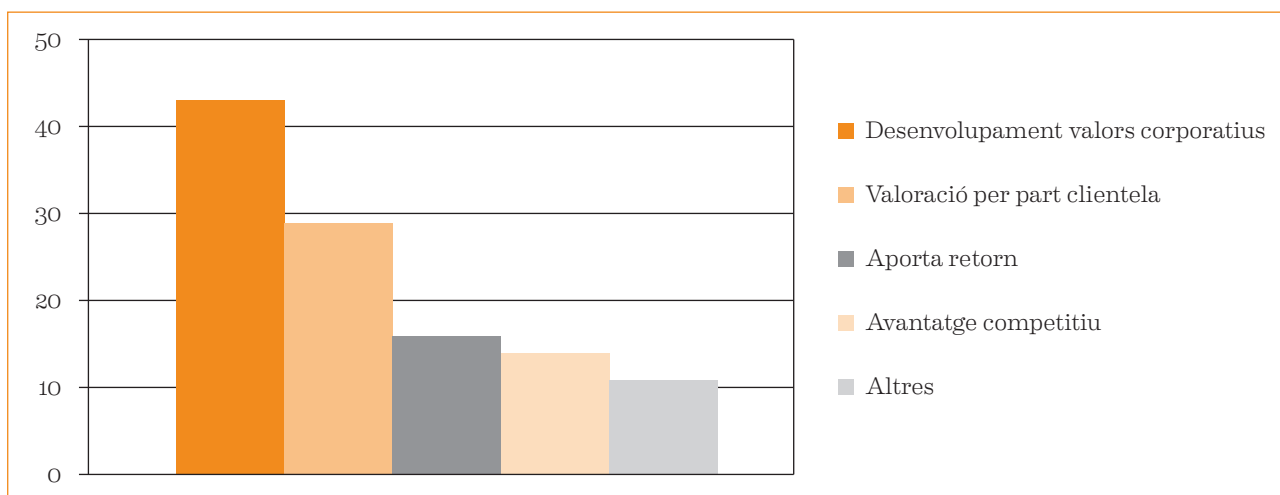
Una dada significativa i que es pot correlacionar amb les diferències de cada programa, és que cap empresa de l'RSE.Pime ha deixat d'avançar per raó de pèrdua d'interès directiu, alhora que cap de GRS ho ha deixat de fer per manca de valoració de la clientela.

En cas que SÍ que s'hi hagi avançat, quines són les causes?

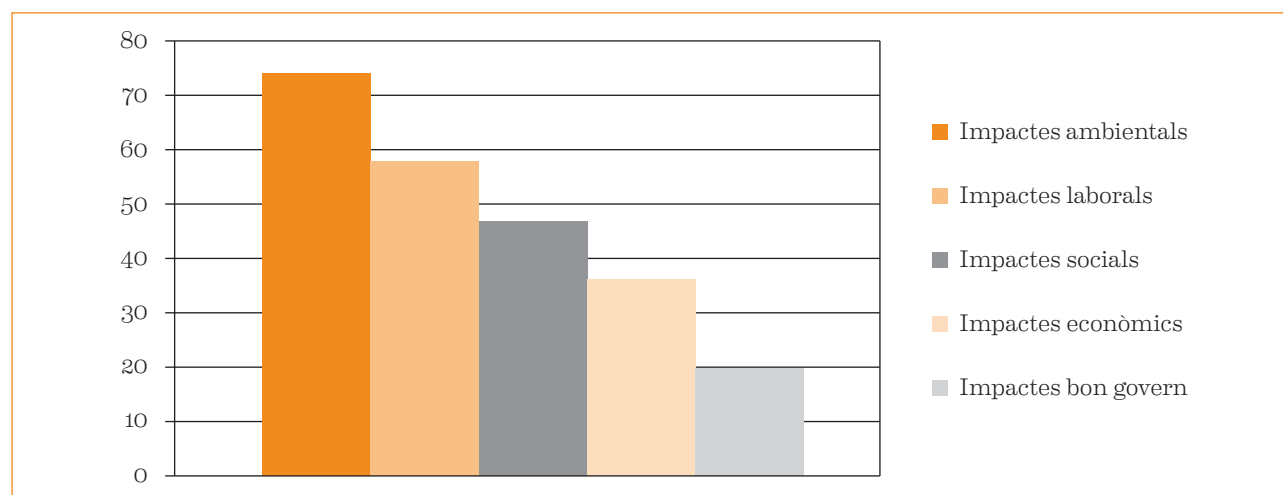
PREGUNTA 2b	Nombre de respostes					% sobre programa i total empreses				
	RSE Pime	tRan	GRS	RSE Coop	Total	RSE Pime	tRan	GRS	RSE Coop	Total
Desenvolupament valors corporatius	12	10	19	2	42	54,5 %	29,4 %	45,2 %	50,0 %	42,2 %
Valoració per part clientela	5	8	16	0	29	22,7 %	23,5 %	38,1 %	0,0 %	28,4 %
Aporta retorn	3	4	8	1	16	13,6 %	11,8 %	19,0 %	25,0 %	15,7 %
Avantatge competitiu	4	2	8	0	14	18,2 %	5,9 %	19,0 %	0,0 %	13,7 %
Altres	3	5	3	0	10	13,6 %	14,7 %	7,1 %	0,0 %	10,8 %
Nombre empreses que han respost	15	18	35	2	70					

Les raons més adduïdes són el desenvolupament de valors corporatius (42,2 %) i la valoració per part de la clientela (28,4 %), i més endarrere tot i que no menyspreables, el fet d'aportar un retorn (15,7 %) i de suposar un avantatge competitiu (13,7 %).

S'observen molt poques diferències per programa en la resposta a aquesta pregunta. Solament una major intensitat en les de l'RSE.Pime que es refereixen al desenvolupament de valors corporatius com a causa rellevant.

PREGUNTA 3: EN QUINES ÀREES TENIU BONES PRÀCTIQUES?

Les bones pràctiques més indicades fan referència als impactes ambientals (72,5 % del total de les empreses ho destaquen), i tot seguit als laborals (56,9 %), socials (46,1 %) i econòmics (35,3 %). En darrer terme i a bastant de distància, manifesten els impactes de bon govern (19,6 %), si bé cal tenir present que sovint és una dimensió més difícil de fer-se comprensible per a moltes pimes dins la lògica de l'RSE.

PREGUNTA 3 En quines àrees teniu bones pràctiques?	Nombre de respostes					% sobre programa i total empreses				
	RSE Pime	tRan	GRS	RSE Coop	Total	RSE Pime	tRan	GRS	RSE Coop	Total
Impactes ambientals	17	20	35	2	74	77,3 %	58,8 %	83,3 %	50,0 %	72,5 %
Impactes laborals	14	17	24	3	57	63,6 %	50,0 %	57,1 %	75,0 %	56,9 %
Impactes socials	8	13	24	2	46	36,4 %	38,2 %	57,1 %	50,0 %	46,1 %
Impactes econòmics	4	7	22	3	36	18,2 %	20,6 %	52,4 %	75,0 %	35,3 %
Impactes bon govern	8	4	7	1	20	36,4 %	11,8 %	16,7 %	25,0 %	19,6 %
Nombre empreses que han respost	17	29	41	4	91					

- **RSE.Pime:** En termes comparats, mostren més interès als impactes ambientals i també als laborals, però és en el cas dels temes de bon govern on la seva inquietud es dispara molt per sobre de les altres empreses, fins al punt que aquests temes es posicionen en tercer lloc.
- **tRanSparÈncia:** En termes comparats, indiquen menys interessos i destaca el baix interès en matèria de bon govern. En comparació amb RSE.Pime, mostren un lleuger major interès en matèria social i econòmica.
- **GRS:** En termes comparats, mostren més interès als impactes ambientals i també als laborals, però és en el cas dels temes socials i econòmics on la seva inquietud es dispara molt per sobre de les altres empreses.

CONCLUSIONS

Els programes han estat efectius

Les dades obtingudes mostren un percentatge molt elevat d'empreses que han seguit en el camí que es va desenvolupar en els programes RSE.Pime (2008-09), tRanSparÈncia (2011) i Gestió Sostenible Rural. 2/3 parts de les pimes que han participat en programes manifesten que han progressat en la gestió de l'RSE, i un 95,1 % segueixen gestionant l'RSE, cadascuna amb diferents graus d'intensitat, de manera que solament una de cada vint manifesta haver abandonat la gestió de l'RSE. Aquestes dades són positives per elles mateixes i mostren que els programes han facilitat o reforçat els elements de sensibilització, marc conceptual i metodològic que n'ha facilitat la continuïtat.

Les empreses mostren un compromís sòlid i a llarg termini

En el context de la crisi econòmica aquestes dades encara tenen més valor, ja que mostren que els programes han tingut un efecte perdurable en el temps i que les empreses han comprès que es tracta d'un compromís a llarg termini. Cal tenir en compte que les empreses que percentualment han respost més al qüestionari són les que provenen de l'RSE.Pime, que podem pressuposar que tenien un compromís més intens, ja que van accedir al programa per inscripció pròpia i fent-se càrrec d'una part de les despeses.

Les causes perquè les pimes fan RSE posen per davant les raons internes d'enfortiment dels valors corporatius, amb importància també per la valoració de la clientela i les raons econòmiques

Per a les pimes compromeses amb l'entorn és molt important el desenvolupament de valors corporatius i aquesta és la raó principal per a seguir sent actius en la gestió de l'RSE (42,2 %). Però les raons internes s'equilibren amb les externes, i saben que la clientela cada cop valora més la responsabilitat social de les empreses, fet que els fa aprofundir en el compromís (28,4 %). Les inquietuds internes i de la clientela troben encara unes altres motivacions de raó estratègica i econòmica ja que els compromisos d'RSE són com entesos un avantatge competitiu que aporta un retorn (29,4 %).

Les poques pimes que no han progressat en l'RSE ho han fet principalment per raons econòmiques però també per canvi de prioritats

Les raons més adduïdes són les limitacions econòmiques (13,7 %), cosa que és comprensible en moments de crisi intensa, que pot haver afectat moltes pimes. Però també s'ha donat de manera significativa una raó basada en la interferència d'altres prioritats empresarials (13,7 %), fet que ha estat més marcat en el cas de les de tRanSparÈncia. En molt pocs casos ha estat per pèrdua de l'interès directiu (2 %) o manca de valoració per part de la clientela (5,9 %).

Les pimes avancen de manera molt equilibrada en totes les dimensions

Si bé les bones pràctiques més indicades fan referència als impactes ambientals (72,5 %), a poca distància també es mostren els laborals (56,9 %), socials (46,1 %) i econòmics (35,3 %). Solament prenen poca importància els temes de bon govern (19,6 %), si bé cal tenir present que sovint és una dimensió més difícil de fer-se comprensible per a moltes pimes i microempreses dins la lògica de l'RSE. El repartiment de prioritats que s'ha obtingut és molt coherent respecte el que es pot esperar de pimes, mentre que seria substancialment diferent si es tractés d'empreses grans, on els impactes econòmics i de bon govern adquirien una major rellevància.

Les empreses d'RSE.Pime mostren millor compromís i progrés

Les empreses participants al programa RSE.Pime són les que manifesten en major percentatge haver progressat més. Cal tenir en compte que aquestes empreses van pagar un import econòmic per a la participació, fet que ja marca que hi havia una determinació clara a voler progressar en RSE.

Sobre les causes del progrés, en les empreses de l'RSE.Pime s'observa una major intensitat en el **desenvolupament de valors corporatius** com a causa rellevant, seguit de la **valoració per part de la clientela**. Respecte les que no han avançat en l'RSE, la causa principal han estat les **limitacions econòmiques**. Una dada significativa és que cap empresa de l'RSE.Pime ha deixat d'avançar per raó de pèrdua d'interès directiu.

Els temes de bon govern prenen rellevància i ocupen el tercer lloc, per damunt dels impactes socials i econòmics.

Les empreses de tRanSparÈncia tendeixen a mantenir el progrés

Les empreses participants al programa tRanSparÈncia han tingut un índex de respostes al qüestionari més baix que RSE.Pime, malgrat ser més recent en el temps, possiblement degut a la no intervenció de les empreses que en el seu moment van invitar-les. Són les que manifesten en major percentatge estar en una situació similar.

Sobre les causes del progrés, en les empreses del tRanSparÈncia destaquen el **desenvolupament de valors corporatius** seguit de la **valoració per part de la clientela**. Respecte les que no han avançat en l'RSE, el factor més determinant ha estat el **canvi de prioritats empresarials**, fet que podria explicar-se en alguns casos per haver deixat de percebre un interès nítid per part dels clients de referència.

En el cas de les de tRanSparÈncia s'observa que, sempre en termes comparats, no mostren tant interès pels impactes ambientals i més pels socials.

Les empreses de Gestió Rural Sostenible (GRS) van progressant al seu ritme

Les empreses participants al programa RSE.Pime són les que manifesten en major percentatge haver avançat una mica. Can tenir present que les dimensions menors (microempreses en la seva major part) de les empreses participants al GSR pot afavorir aquesta percepció de progrés limitat que segurament és el que pot ser indicat per a una empresa de les seves dimensions i impacte.

Sobre les causes del progrés, en les empreses de GSR destaquen el **desenvolupament de valors corporatius** seguit de la **valoració per part de la clientela**. Respecte les empreses que no han avançat en l'RSE, la causa principal han estat les limitacions econòmiques. Una dada significativa és que cap empresa de GRS ha deixat d'avançar per raó de manca de valoració de la clientela.

En el cas de GSR, hi ha una major igualtat entre totes les matèries, excepte per bon govern que gairebé desapareix, fet que cal interpretar en relació al fet que majoritàriament es tracta de microempreses.